

БЕЛАРУСКИ УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЕКТАРАТА, МЯСЦКОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФКОМА
БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ДЗЯРЖАўНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

ПРАЛЕТАРЫІ ўсіх краін, ЯДНАЙЦЕСЯ!

1980 г.

17

КРАСАВІКА
ЧАЦВЕР
№ 14 (1278)
Выходзіць раз
у тыдзень.
Цана 2 кап.

22 КРАСАВІКА — 110 ГОД 3 ДНЯ НАРАДЖЭННЯ У. І. ЛЕНІНА

ДЗЕНЬ АДКРЫТЫХ ДЗВЯРЭЙ

праведзены на хімфаку. Пазнаёміцца з работай лабараторый, з нашымі дасягненнямі прыйшлі вучні школ горада Мінска. Перад імі выступілі дэкан факультэта дацэнт В. Ф. Цікавы і намеснік дэкана па вучэбнай рабоце дацэнт В. В. Самахвал.

Потым была праведзена экскурсія па лабараторыях факультэта і НДІ фізіка-хімічных праблем.

А. ВЕЧАР,
старшыня НСС хімфака.

СВЯТА РАДЫЁФІЗІКАЎ

прайшло ў актавай зале галоўнага корпуса.

З прывітальным словам да прысутных звярнуўся дэкан факультэта А. А. Лабуда. Кароткімі, але цікавымі былі выступленні студэнтаў-радыёфізікаў з Горкаўскага, Днепрапятроўскага, Казанскага, Кіеўскага і Ерэванскага універсітэтаў.

На працягу двух дзён не змаўкалі вясёлыя песні і жарты, вершы і гумарэскі. У заключэнне першакурснікі далі ўрачыстую клятву — з гонарам пранесці імя студэнта праз усе гады вучобы.

А. ВАСІЛЬКЕВІЧ,
(Прэс-цэнтр прафкома).

ЮБІЛЕЙНЫЯ НАВУКОВЫЯ

КАНФЕРЭНЦЫ

выкладчыкаў і студэнтаў прайшлі на філалагічным факультэце. На пленарным пасяджэнні і 3 секцыях заслуханы і абмеркаваны даклады па тэме «У. І. Ленін і пытанні філалогіі».

На 16 студэнцкіх секцыях былі заслуханы 22 даклады па лінгвістычнай тэматыцы. Разгледжаны такія пытанні: «Асаблівасці мовы і стылю артыкулаў і прац правадыра», «У. І. Ленін аб музыцы», «Вобраз Уладзіміра Ільіча ў літаратурных і вуснапаэтычных творах» і інш.

На канферэнцыі выкарыстоўваліся запісы выступленняў У. І. Леніна на пласцінках.

В. КАЛАДЗІНСКІ.

Таварыш Ленін,

на фабрыках

дымных,

на землях,

пакрытых

і снегам

і жнівом,

Вашым, таварыш,

сэрцам

і імем

думаем,

дыхаем,

змагаемся

і жывём!

ЛЕНІНСКАЯ ПАВЕРКА

НАПЯРЭДАДНІ 110-й гадавіны з дня нараджэння У. І. Леніна ва ўсіх камсамольскіх арганізацыях універсітэта прайшоў Усеаюзны камсамольскі сход «З імем Леніна, пад кіраўніцтвам партыі на працу і на подзвіг». Гэта своеасаблівы рапарт камсамольскіх арганізацый, паверка думак і спраў.

Такі сход адбыўся на гістарычным факультэце. У сваім дакладзе намеснік сакратара камітэта камсамола па ідэалагічнай рабоце Сяргей Гнацюк расказаў аб дасягнутых поспехах, адзначыў недахопы і задачы камсамольцаў факультэта.

А добрых спраў нямала. Шмат дасягненняў на рахунку гіста-

каўцаў. І перш за ўсё ў вучобе. Запавет Леніна «Вучыцца, вучыцца» выконваецца паспяхова: зімовую сесію здалі 20,5 працэнта студэнтаў на выдатна, 59 працэнтаў — на выдатна і добра. За лічбамі стаяць добрасумленны падрыхтоўка і трывалыя веды. Дапамагае гэтаму навуковая работа, у якой прымаюць удзел каля 600 студэнтаў. Сёлетна на рэспубліканскі конкурс навуковых работ па гуманітарных дысцыплінах прадстаўлена 51 работа. 110-й гадавіне з дня нараджэння У. І. Леніна прысвечана традыцыйная навуковая канферэнцыя. Кожны дзесяты студэнт займаецца на факультэце грамадскіх прафесій, актыўна ўдзельнічае ў лектар-

скай рабоце. Студэнты, якія займаюцца ў гуртку «Наш Ленінскі камсамол», выступаюць перад вучнямі падшэфных школ, знаёмяць з гісторыяй, традыцыямі і дасягненнямі камсамола.

210 студэнтаў выказалі жаданне працаваць на будоўлях Карэліі і Пскова, Усць-Ілімска і БАМа, на палях Малдавіі. Лекцыйная работа вядзецца і ў будтрадах. Зараз, у падрыхтоўчы перыяд, студэнты збіраюць кнігі, выпускаюць нацыянальныя газеты, рыхтуюцца да конкурсу агітбрыгад СБА.

Актыўна працуе факультэцкі сектар інтэрнацыянальнага выхавання. Арганізаваны 4 агульнафакультэцкія вечары дружбы, 6 экскурсій на прадпрыем-

ствы горада і ў музеі, конкурсы палітычнай песні і палітычнага плаката.

Вось аб гэтых выніках і было сказана ў рапарце ректату, парткому і камітэту камсамола універсітэта. Зачытала яго пераможца сацыялістычнага спаборніцтва, студэнтка 3 курса аддзялення гісторыі Ларыса Горбуль.

У канцы сходу сакратар камсамольскай арганізацыі Пётр Аксючыц уручыў пераходны вымпел лепшай акадэмічнай групе, памятнае падарункі — пераможцам факультэцкага конкурсу мастацкай самадзейнасці і палітычнага плаката.

І. МІХАЙЛОЎСКАЯ,
(Прэс-цэнтр камітэта камсамола).

РУКОЮ ШЧОДРАГА СЕЙБИТА

ІМЯ: Беларускі ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга дзяржаўны ўніверсітэт імя У. І. Леніна.

ГОД НАРАДЖЭННЯ: 1921.

МЕСЦА НАРАДЖЭННЯ: сталіца Беларусі Мінск.

САЦЫЯЛЬНАЕ ПАХОДЖАННЕ: з рабочых, сялян, інтэлігенцыі.

ПАРТЫЙНАСЦЬ: на ўліку 1.607 членаў КПСС і 10.832 члены ВЛКСМ.

САСТАЎ СЯМ'І: звыш 21 тысячы чалавек.

АДУКАЦЫЯ: праходзіць курс навукова-тэхнічнай рэвалюцыі.

ДЭВІЗ: жыць, працаваць, вучыцца па Ільічу.

выдзелены адзін мільён рублёў. Ленінскі мільён...

Адной з галоўнейшых цяжкасцей у арганізацыі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта была адсутнасць у рэспубліцы навуковых і педагогічных кадраў для вышэйшай школы. Таму ў Мінск былі накіраваны відныя вучоныя з Маскоўскага, Петраградскага, Казанскага і іншых універсітэтаў. Многія з прафесараў, прыехавшых у Мінск, назаўсёды звязалі сваё жыццё і дзейнасць з Савецкай Беларуссю і яе ўніверсітэтам.

У чэрвені 1921 года адкрываецца падрыхтоўчы факультэт — рабфак. У першы набор было прынята 69 рабочых, 72 сялянскія, 19 чырвонаармейцаў.

А восенню ўніверсітэт пачаў падрыхтоўку яшчэ на двух факультэтах. Прыёмная камісія залічыла ў студэнты медыцынскага факультэта 293 чалавекі, факультэта грамадскіх навук — 736. **Ленінскі мільён дзейнічаў!**

З розных куткоў Беларусі па накіраваных партыйных і камсамольскіх арганізацый прыйшлі ва ўніверсітэт прагнаў да ведаў юнакі і дзяўчаты — будучая беларуская савецкая інтэлігенцыя.

Студэнты першага набору выйшлі са сцен універсітэта ў 1925 годзе высокаадукаванымі спецыялістамі: педагогамі, юрыстамі, эканамістамі, медыкамі. Яны ўліліся ў працоўныя калектывы. **Ленінскі мільён працаваў!**

Мікалай Аляксандравіч Бутырскі, заслужаны настаўнік РСФСР, выпускнік 1926 года, успамінае: «...ўніверсітэт нам даў не толькі цудоўныя веды, але і садзейнічаў захапленню навукі. Шматлікія вучні ў сваіх водгуках на маю работу заўсёды гаварылі, што яна спрыяла і будзіла ў іх цікавасць да навукі. А я, у сваю чаргу, бачу ў гэтым вялікую заслугу ўніверсітэта. У той час ён быў яшчэ маладой ВДУ, але з гонарам выконваў місію адукацыі і выхавання маладых кадраў».

Кожны выпускнік ўніверсітэта выхаваў, адукаваў, запаліў агеньчык навуковага пошуку не ў аднаго-двух і нават не ў дзесяці — у сотнях юнакоў і дзяўчат, якія прагна вучыліся, а потым аддавалі свае веды на карысць краіны Саветаў. **Ленінскі мільён даваў плён!**

браўшыся сумесна з прадстаўнікамі савецкіх, прафесійных, партыйных, грамадскіх арганізацый на ўрачысты акт з выпадку першай гадавіны існавання свайго ўніверсітэта, шлюць Вам, правадыру рабоча-сялянскай Савецкай Федэрацыі, гарае прывітанне і шчырыя пажаданні далейшай плённай працы на карысць свайго рэспублікі. Універсітэт, знаходзячыся на крайняй заходняй граніцы Федэрацыі, выканае ўскладзеную на яго культурную і палітычную місію».

У Маскву пасылаецца кніжка-справаздача — першы рапарт правадыру. На тытульным лісце надпіс: «Уладзіміру Ільічу Леніну ад Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта». Хутка пасылаюцца яшчэ дзве кніжкі з надпісам «У. І. Леніну ад ВДУ». Гэта першы і другі выпускі «Прац Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта ў Мінску».

Гэтыя своеасаблівыя справаздачы захоўваюцца ў асабістай бібліятэцы У. І. Леніна ў Крамлі. Тут ёсць і іншыя кнігі вядучых вучоных нашага ўніверсітэта: першага рэктара ВДУ У. І. Пічэты, вядомага вучонага М. М. Нікольскага, «Нарысы беларускай літаратуры» прафесара М. А. Янчука і інш.

І тут напрашваецца параўнанне. У першы год існавання ўніверсітэта было напісана і выдадзена 3 кнігі і каля 20 артыкулаў. А калі падлічыць ўсё створанае ва ўніверсітэце за гады яго існавання, то атрымаецца унушальная і каштоўная бібліятэка. І гэтая бібліятэка — адна з многіх канкрэтных справаздач Беларускага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна да 110-й гадавіны з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча.

БАГАТЫ ЎРАДЖАЙ

Памятаеце пра ленінскі мільён? Засейныя шчодрой рукой Ільіча, зярняты ўзышлі дружнымі парасткамі. Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт стаў буйным навуковым і вучэбным цэнтрам па падрыхтоўцы высокакваліфікаваных спецыялістаў для ўсіх галін народнай гаспадаркі і культуры рэспублікі, заняў вядучае месца ў развіцці вышэйшай адукацыі. На базе яго факультэтаў створаны буйнейшыя вышэйшыя навукавыя ўстановы Савецкай Беларусі. Мінскі дзяржаўны медыцынскі інстытут. Інстытут народнай гаспадаркі імя Куйбышава. Політэхнічны інстытут. Педагогічны інстытут імя Горкага. Універсітэцкая фундаментальная бібліятэка ператворана ў Дзяржаўную бібліятэку імя У. І. Леніна. Дружныя парасткі. Падняліся моцная руць. Чакаўся багаты ўраджай. І ён прыйшоў.

...У снежні 1979 года Дзяржаўны камітэт па справах вынаходніцтваў і адкрыццяў пры Савецкім Міністэрстве СССР зарэгістраваў навуковае адкрыццё ў галіне

ядзернай фізікі. Аўтар — выпускнік Белдзяржуніверсітэта, а зараз прафесар кафедры ядзернай фізікі У. Р. Барышэўскі. Гэта першае адкрыццё, зробленае даследчыкамі ВДУ Беларусі, і чацвёртае ў гісторыі навукі рэспублікі.

...Галоўны корпус. Трэці паверх. Вучэбная аудыторыя. Ідучы заняты. На кожным сталіце стаіць невялікі прыбор, які нагадвае сукупнасць пішучай машыны і мінітэлевізара. Працуе першая ў краіне ЭВНС — электронная вылічальна-навучальная сістэма на базе ЭВМ «Мінск-32». Яе распрацаваў калектыў выкладчыкаў кафедры электронных матэматычных машын. Тут правяраюць і набываюць веды студэнты хімічнага, матэматычнага і фізічнага факультэтаў.

...Лета-79. У пошуку археалагічнай экспедыцыя студэнтаў гістарычнага факультэта на чале з дацэнтам Э. М. Загарульскім. Ёсць знаходка! Ды яшчэ якая! Адгукнулася дванаццаце стагоддзе. Залатыя колты, падвескі. Кіеўскія, літоўскія, ноўгарадскія грыўні ўпершыню ў гісторыі археалогіі знойдзены ў такім спалучэнні...

Шчодры россып дасягненняў, знаходак, адкрыццяў. Імі можна ганарыцца. На іх патрэбна раўняцца. І ўсе свае справы ўніверсітэт звярае па Ільічу.

Успомніце, у першыя гады свайго існавання ўніверсітэт пасылаў кароткія справаздачы роднаму правадыру. Цяпер такая справаздача складала б вялікую кніжку. ...Тут працуюць звыш 2 тысяч навукова-педагогічных супрацоўнікаў. Сярод іх 8 акадэмікаў і членаў-карэспандэнтаў АН БССР, каля 90 дактараў і прафесараў, звыш 600 дацэнтаў і кандыдатаў навук. Вучэбна-выхаваўчая, навукова-даследчая і метадычную работу ажыццяўляюць 105 кафедр, 3 вучэбна-навуковыя станцыі, 2 праблемныя лабараторыі, 12 факультэтаў.

Універсітэт уключаны ў лік вядучых ВДУ СССР, якія выконваюць важныя народнагаспадарчыя даследаванні. У 1979 годзе ў народную гаспадарку былі ўкаранены вынікі 87 навукова-даследчых работ з эканамічным эфектам звыш 8,5 мільёна рублёў.

Шматлікія працы вучоных адзначаны Ленінскімі і Дзяржаўнымі прэміямі, прэміямі Ленінскага камсамола. Штогод каля трох тысяч чалавек атрымліваюць універсітэцкія дыпламы па 61 спецыяльнасці. А за ўсе гады свайго існавання ўніверсітэт падрыхтаваў звыш 50 тысяч спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй...

Гартаючы старонку за старонкай рапарту Белдзяржуніверсітэта 110-й гадавіне з дня нараджэння У. І. Леніна, кожны раз хочацца правесці параўнанне з часам яго заснавання. Тады, падпісваючы дэкрэт аб адкрыцці ўніверсітэта, Уладзімір Ільіч марыў аб тым, каб адкрыць «шырокія шляхі да крыніц ведаў і культуры». Па гэтых шляхах Белдзяржуніверсітэт крочыць да касмічных далей. І гэта не вобразная метафара. Апаратура, распрацава-

ная вучонымі ВДУ, паспяхова зарэкамендавала сябе ў касмічных эксперыментах па праграме «Саюз — Аполон». Гэта яскравае ўвасабленне ленінскіх заветаў.

3 ЯГО ІМЕМ НАПЕРАД ІДЗЁМ

Крок за крокам ішоў Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт да сваіх вышэйшых. За падрыхтоўку спецыялістаў вышэйшай адукацыі і высокія дасягненні ў навуковым пошуку 1 студзеня 1949 года яму прысвоена імя У. І. Леніна.

Мінулі гады, змяніліся пакаленні. Універсітэт з гонарам нясе імя Леніна. Сёння вялікая ўніверсітэцкая сям'я сустракае ленінскі юбілей з ясным усведамленнем зробленага. Моладзь, уступаючы на самастойны шлях жыцця, бярэ эстафету ў старэйшых, каб панесці яе далей.

Вось што сказаў Аляксандр Казулін, студэнт 5-га курса, сакратар камітэта камсамола механіка-матэматычнага факультэта:

— ...Усе свае справы я звяраю па Леніну. І гэтыя словы не прыйшлі самі па сабе. Яны нарадзіліся даўно і жылі ў сэрцы, а цяпер сталі першым вынікам той доўгай працы думкі, таго шляху, якім я ішоў да Леніна. З другога боку, я зразумеў, што гэты шлях яшчэ толькі пачынаецца.

Леніна я адкрываў для сябе некалькі разоў. Не ведаю, колькі разоў буду яшчэ адкрываць, бо кожная сустрэча з творами Уладзіміра Ільіча — гэта пазнанне глыбіні чалавечай думкі. Атрымліваецца штосьці падобнае на ландшафтны рэаніцыт: хочацца ведаць больш.

Яшчэ ў школе мне давалася рабіць канспект прамоў Ільіча на III з'ездзе камсамола. Спачатку я больш-менш добрасумленна канспектаваў гэты дакумент. Але ўсю яго каштоўнасць адчуў толькі тады, калі мне давалася абдумваць план работы камітэта камсамола, сакратаром якога я выбраны. Цяпер я чытаў тыя ж старонкі як велімі зацікаўлены чалавек, які хоча і спадзяецца знайсці адказ на пытанне, якое яго хвалюе. І гэты адказ быў знойдзены. Ленінскія палажэнні і патрабаванні сталі канкрэтнымі тэмамі камсамольскіх сходаў, дэвізамі вечароў і сустрэч, сталі справай камсамольскай арганізацыі.

Усё часцей і часцей я адчуваю нейкую ўнутраную неабходнасць раіцца з правадыром. Я зразумеў, што майёй мэтай стала авалодаванне ленінскім светапоглядам, які абазначае адзіна правільную пазіцыю ў жыцці...

З такімі думкамі сустракае 110-ю гадавіну з дня нараджэння У. І. Леніна шматлікія калектывы ўніверсітэта. Студэнты, выкладчыкі, супрацоўнікі ведаюць: таму, з чым імем наперад ідзе ўніверсітэт, ён абавязаны сваім стварэннем.

В. ПЯТРОЎ.

ЛЕНІНСКІ МІЛЬЁН

Не паспелі адгрымець наваліны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі і грамадзянскай вайны, як Уладзімір Ільіч Ленін падпісвае дэкрэт аб стварэнні дзяржаўнага ўніверсітэта «у азнаменаванне Кастрычніцкай рэвалюцыі 1917 года, разнаволіўшай працоўныя масы ад палітычнага, эканамічнага і духоўнага гнёту з боку маёмасных класаў і адкрыўшай ім шырокія шляхі да крыніц ведаў і культуры». Згодна з дэкрэтам урад рэспублікі прымае рашэнне аб заснаванні ўніверсітэта у сталіцы Беларусі. На яго першыя патрэбы быў

«МАСКВА. КРЭМЛЬ. ЛЕНІНУ».

Так, сваім стварэннем Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт абавязаны Леніну. Вось чаму ў дзень адкрыцця ўніверсітэта першыя словы падзякі ўдзельнікі сходу накіравалі Уладзіміру Ільічу. А ў час святкавання першай гадавіны ўніверсітэта была накіравана тэлеграма:

«Масква. Крэмль. Леніну. Прафесура і студэнцтва Белдзяржуніверсітэта, са-

НІДАУНА на факультэце журналістыкі прайшла грамадска-палітычная атэстацыя. Мы звярнуліся да студэнтаў другога курса Алёны Ціхановіч, Уладзіміра Дзюбы і Валерыя Мароза, якія атрымалі выдатныя адзнакі. На пытанне, якую ролю адыгрывае ГПА ў жыцці іх групы, яны адказалі:

А. Ціхановіч:

— Атэстацыя вызначыла не толькі ролю кожнага ў калектыве, але і адносіны да калектыву кожнага камсамольца.

У. Дзюба:

— ГПА дысцыплінуе, арганізуе. Дапамагае даць аб'ектыўную ацэнку сваёй рабоце.

В. Мароз:

— ГПА — самы адказны экзамен, таму што тут ацэньваюцца не веды па той ці іншай дысцыпліне, ацэньваецца жыццёвая пазіцыя чалавека. Яго месца ў камсамольскім калектыве.

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

Выхоўваем актыўнасць

— На што, перш за ўсё, трэба звярнуць увагу пры ацэнцы работы камсамольца?

А. Ціхановіч:

— Дзе ж, як не на ГПА, ацаніць заслугі тых камсамольцаў, якія з'яўляюцца арганізатарамі ўсіх цікавых мерапрыемстваў на факультэце, якія ўсёй душой за калектыв. Што яшчэ адметна. Тыя камсамольцы, якія пастаянна ў цэнтры ўсіх падзей факультэта. — і вучацца добра, і заўсёды дапамогуць таварышу.

В. Мароз:

— На мой погляд, галоўнае пры ацэнцы — грамадская работа. Але важна не проста мець даручэнне, а добра сумленна яго выконваць. Няправільна лічыць, што калі за камсамольцам замацавана пастаяннае даручэнне, то ён абавязкова актыўны. Гэта не заўсёды так. Нават маленькае даручэнне, якое выконваецца сур'ёзна, з душой, лепш за тое вялікае, да якога падыходзіць абыхава.

— Якая форма правядзення ГПА вам найбольш да спадабы?

А. Ціхановіч:

— Форма камсамольскага сходу — самая патрэбная, бо найлепш ведаем кожнага камсамольца мы самі, а не выкладчыкі і грамадскія куратары.

У. Дзюба:

— Форма індывідуальнай размовы не адпавядае патрабаванням ГПА. Лепш, калі ацэньвае калектыву камсамольскай групы, там размова больш шчырая.

— Якую ролю павінны адыгрываць студэнты — члены партыі ў ГПА?

В. Мароз:

— Камуніст павінен заўсёды быць камуністам, аўтарытэтам для камсамольцаў.

А. Ціхановіч:

— Трэба, каб камуністы дапамаглі нам выправіць недахопы ў правядзенні ГПА. Тады атэстацыя стане сапраўднай школай выхавання актыўнай жыццёвай пазіцыі.

Гутарку вяла

Л. БЕРДНІК.
(Прэс-цэнтр камітэта камсамола).

«ПРАЦЯГВАЦЬ ЯГО СПРАВУ»

...ШЭСЦЬ год таму назад на прафсаюзным сходзе служачых банкаў я пачуў імя вялікага Леніна. Наш старшыня раска-заў усё, што ведаў аб правадыру савецкага народа, і даў мне адзін падручнік, у якім было некалькі твораў Леніна.

Я чытаў і думаў пра Леніна. Выраслі і ідэі па яго шляху. Так стаў членам Ірданскай камуністычнай партыі. Перад сабой я паставіў мэту: змагацца за свабоду і шчасце ірдан-

скага народа і людзей усяго свету.

Ленін — вялікі чалавек, змагаўся і аддаў сваё жыццё за гэта. Мы павінны працягваць яго справу. Зараз я займаюся ў краіне Леніна і ганаруся тым, што дасканала вывучу ўсе яго працы, а потым змагу выкарыстаць іх у сваёй практычнай дзейнасці.

БАЛ БІЛАЛ,
студэнт з Ірданіі.

ЛЕНІН У МАІМ ЖЫЦЦІ

«Ідэі Леніна будуць жыць вечно»

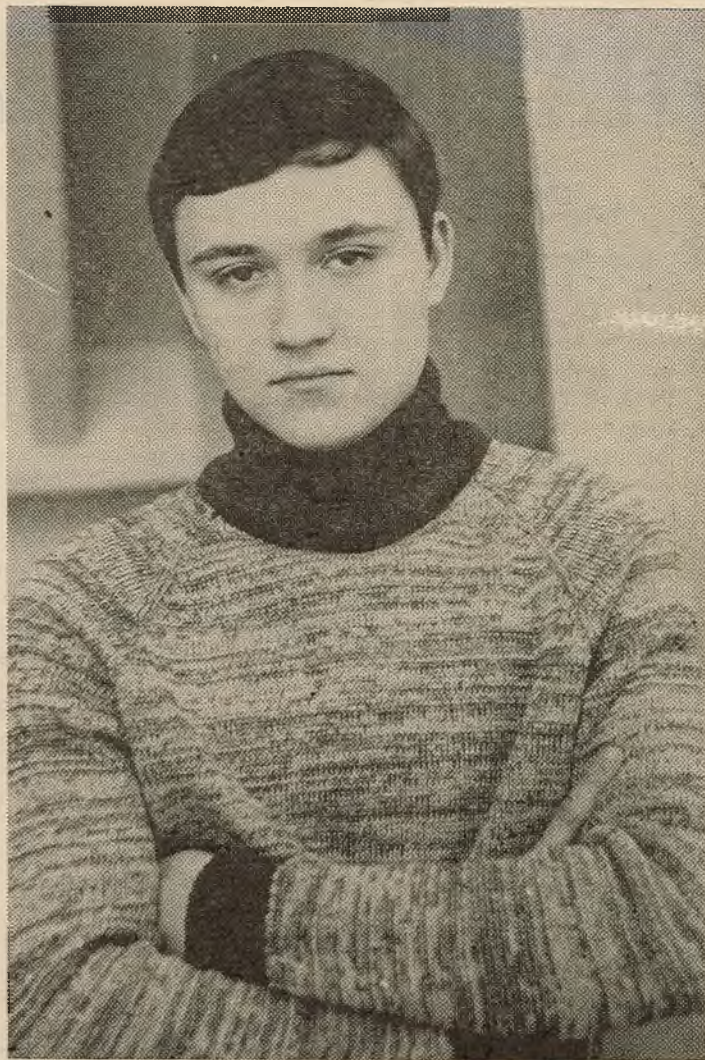
МНЕ СПОЎНІЛАСЯ 16 год, калі я ўпершыню пачуў аб Леніне. Мой сябар падарыў мне падручнік з працай Ільіча «Что делать?». Потым я пачаў самастойна вывучаць творы Леніна.

Жыццё Леніна — прыклад для кожнага чалавека. Ён быў вялікім кіраўніком сацыялістычнай краіны. Яго ідэі — гэта святло сусветнай рэвалюцыі. Раней я ведаў павярхоўную праўду аб Савецкім Саюзе. Калі я пачаў самастойна вы-

вучаць творы У. І. Леніна, то шмат даведаўся аб сапраўдным жыцці савецкага народа.

Буржуазная прапаганда гаворыць, што ідэі Леніна можна выкарыстоўваць толькі ў Савецкім Саюзе, але гэта хлусня. Гісторыя паказвае, што ідэі Леніна жылі, жывуць і будуць жыць ва ўсім свеце.

АЛЬФРЕДА ДЭ ЛЕОН,
студэнт з Мадагаскара.

ІГАР ФІЛАТАЎ — ленінскі стыпендыят. Ён выдатна вучыцца, шмат займаецца грамадскай работай, удзельнічае ў мастацкай самадзейнасці факультэта, у правядзенні рэспубліканскіх фізічных алімпіяд школьнікаў.

Фота М. ДУБОВІКА.

Пачатак беларускай Ленініяны

БЕЛАРУСКІЯ літаратуразнаўцы ледзь не ў адзін голас сцвярджаюць: час узнікнення беларускай Ленініяны — студзень 1924 года, родапачынальнікі яе — Міхась Чарот, Змітрок Бядуля і інш., непасрэдным повад яе ўзнікнення — усенародная жалоба, выкліканая смерцю Ільіча...

Давайце паслухаем саміх літаратуразнаўцаў.

М. Ярош, артыкул «Ленінскі поступ у шчасце», надрукаваны ў газеце «Літаратура і мастацтва» 10 красавіка 1970 года: «У беларускай паэзіі рабіліся спробы з такім вострым, як у Маякоўскага, строгім гістарызмам і лірычнай пранікнёнасцю, не гаворачы ўжо аб філасофскай глыбіні і драматычным напале (маюцца на ўвазе вершы паэта «Уладзімір Ільіч» і паэма «Уладзімір Ільіч Ленін». — В. Р.), вырашыць ленінскую тэму. Гэтыя спробы рабіліся, пачынаючы з 1924 года, калі па ўзрушанасці сэрца, па закліку

«Маладняка» паэты звярнуліся да «вобраза правадыра».

А. Налівайка, кніга «З Леніным у сэрцы» (Мн., 1970), выпушчаная рэспубліканскім таварыствам «Веды»: «Наша беларуская Ленініяна бярэ свой пачатак яшчэ ў творах 20-х гадоў, якімі адклікнуліся паэты на трагічную вестку аб заўчаснай смерці У. І. Леніна... («Ленін» А. Дудара, «Ленін» М. Чарота, «Песні жалобы» П. Глебкі, «На смерць Леніна» П. Труса, «Чырвона-чорная жалоба» З. Бядулі і інш.).»

У. Юрэвіч, артыкул «Паэзія вялікага вобраза», што ўвайшоў у кнігу «Погляд» (Мн., 1974): «Горкі і Маякоўскі паклалі асноватворныя камяні ў будынак мастацкай Ленініяны. Высоўваюць жа беларускую Ленініяну пачалі такія спрактыкаваныя цеслі, як Міхась Чарот і Змітрок Бядуля. Першымі вянкамі яны паклалі паэмы «Ленін» і «Чырвона-чорная жалоба». Як для адной, так і для

другой непасрэдным штуршком з'явілася вестка пра смерць Леніна».

Прыведзеныя цытаты сведчаць пра аднадушша іх аўтараў. Тым не менш, нягледзячы на гэта аднадушша, з высновай літаратуразнаўцаў пагадзіцца нельга.

Яшчэ ў 1922 годзе, пры жыцці У. І. Леніна, паявіўся верш Янкі Купалы «Пазвалі вас» — твор, у якім упершыню ў беларускай літаратуры справы і сам вобраз правадыра працоўных, кіраўніка першай у свеце Савецкай дзяржавы знайшлі яскравае мастацкае ўвасабленне. Непасрэдным штуршком да напісання верша паслужылі паведамленні тагачасных газет аб запрашэнні Леніна на Генуэзскую канферэнцыю. Пра гэта сведчыць эпіграф да твора: «Еўрапейскія дзяржавы паставілі запрасіць на міжнародную нараду ў Геную тав. Леніна. (3 газет 1921 г.).» У наступным, 1923 годзе Янка Купа-

ла шмат часу прысвяціў перакладу на беларускую мову вялікай паэмы ўкраінскага паэта Валяра Палішчука «Ленін». Пераклад паэмы быў апублікаваны ў першым нумары «Полымя» за 1924 год — разам з творамі М. Чарота і З. Бядулі (у 1930 годзе паэма выйшла асобным выданнем).

Доўгі час уклад Янкі Купалы ў стварэнне беларускай Ленініяны недаацэньваўся. Пераклад паэмы не браўся ў разлік: маўляў, гэта не самастойны твор. Што да верша «Пазвалі вас», то ён «даволі працяглы час памылкова чытаўся і вытлумачваўся» (М. Лужанін). Дастаткова сказаць, што ў бібліяграфічным даведніку «Літаратурная Ленініяна Беларусі» (уклад М. А. Каваленкі; Мн., 1976), у які ўвайшлі звесткі пра публікацыі нават у абласным друку, верш Янкі Купалы пра Леніна не ўпамінаецца.

[Заканчэнне на 4-й стар.].

Дзяржаўны камітэт Савета Міністраў СССР па справах вынаходніцтваў і адкрыццяў зарэгістраваў адкрыццё за № 224 «Ядзерная працэсія нейтронаў». Аўтар — прафесар кафедры ядзернай фізікі У. Р. Барышэўскі.

НА ЗДЫМКУ: Уладзімір Рыгоравіч Барышэўскі абмяркоўвае з малодшым навуковым супрацоўнікам кафедры В. І. Ткачовай праблемы ядзернай рэакцыі ў крышталях.

Фота М. Дубовіка.

ФОТАІМГЕННІ

Ахова навакольнага асяроддзя — адна з найважнейшых праблем часу. Немалы ўклад у яе вырашэнне ўносяць і вучоныя БДУ.

НА ЗДЫМКУ: загадчык кафедры радыяцыйнай хіміі Я. П. Пятраеў [справа] абмяркоўвае пытанні укаранення ў вытворчасць новага метаду ачысткі паветра і ўлоўвання сярністага газу.

ПАЧАТАК БЕЛАРУСКАЙ ЛЕНІНІЯНЫ

[Заканчэне.
Пачатак на 3-й стар.]

Упершыню «Ленінскія старонкі ў Янкі Купалы» (назва атрыкула) дэталёва прачытаў Максім Лужанін. Артыкул спяша друкаваўся ў «Полымі» (1972, № 7), затым увайшоў у кнігу пісьменніка «З ранку да вечара» (1978). М. Лужанін уважліва прааналізаваў і верш Купалы, і яго пераклад украінскай паэмы, паказаў важнае месца гэтых твораў як у кантэксце купалаўскай творчасці, так і ва ўсёй беларускай і нават усесаюзнай Ленініяне. Зацікаўлены, прафесійны літаратуразнаўчы аналіз прывёў пісьменніка да неадвухсэнсоўнага вываду: «Пазвалі вас» — рэдкая ўдача паэзіі. Такой кандэнсацыі слова, такой трываласці фарбаў, такой выразнасці вобразаў не кожны дзень шанцавала дамагацца нават Янку Купалу». Нельга не пагадзіцца з М. Лужаніным, што «савецкі перыяд творчасці Янкі Купалы пачынаюць і фарміруюць у асноўным тры рэчы: пераклады «Інтернацыянала» і паэмы «Ленін» і верш «Пазвалі вас». Паэт радасна і аптыміс-

тычна святкаваў вершам перамогу Савецкай дзяржавы, чарговы крок да паражэння старога, хоць яшчэ і моцнага свету».

Здавалася, усё ясна, пастаўлена апошняя кропка над «і». Аднак вось разгортваем № 1 часопіса «Полымія» за гэты год. У артыкуле У. Гніламёдава «Ён неўміручы — як народ» (с. 199) чытаем: «Упершыню ленінская тэма ўзнікла ў беларускай літаратуры як перакладная. Янка Купала пераклаў (1923) на беларускую мову паэму «Ленін» украінскага савецкага паэта В. Палішчука... Гэтай працай, зразумела, не вычэрпваюцца ленінскія старонкі ў творчасці Купалы. М. Лужанін не без падстаў(?) залічвае сюды вядомы купалаўскі верш «Пазвалі вас» (1922)». Як бачым, у гэтым артыкуле (у цэлым вельмі грунтоўным і цікавым), нават у працытаваным урывку з яго, хоць і прыхавана, ды ўсё ж дае пра сябе знаць традыцыйная недацэнка купалаўскіх твораў пра Леніна. Аналізуюцца творы, «Пазвалі вас» называецца «вядомым». Але тым самым даследчык

нібы знімае з сябе абавязак уважліва ўчытацца ў верш, хоць на самай справе верш малавядомы: друкаваўся ён толькі ў кнігах «Безназоўнае» (1925, 1928), «Творы. 1918—1928» (1930) і ў згаданым артыкуле М. Лужаніна; нават не ўвайшоў у самы поўны пакуль што 7-томны Збор твораў Янкі Купалы. Прытым чамусьці сцвярджаецца, што «ўпершыню ленінская тэма ў беларускай літаратуры ўзнікла як перакладная», хоць пераклад паэмы В. Палішчука «Ленін» паявіўся на цэлы год пазней, чым арыгінальны верш «Пазвалі вас».

У. Гніламёдава, аднак, трэба аддаць належнае: ён — усё ж такі хоць успомніў творы Купалы. У іншых артыкулах пра беларускую Ленініяну, як мы ўжо часткова бачым, верш Купалы пра Леніна і перакладная паэма «Ленін» не аналізуюцца, не даследуюцца, нават не згадваюцца.

Трэба, нарэшце, нашым літаратуразнаўцам і публіцыстам павярнуцца тварам да фактаў. А яны красамоўныя: беларус-

кая Ленініяна пачалася не ў 1924 годзе, а яшчэ пры жыцці У. І. Леніна, у 1922 годзе. Родапачынальнік яе — народны паэт Янка Купала.

Вось гэты першы твор беларускай паэтычнай Ленініяны. Думаецца, яго надзвычай даражы будзе ўспомніць напярэдадні знамянальнага юбілею правядзена.

ПАЗВАЛІ ВАС

Еўрапейскія дзяржавы паставілі запрасіць на міжнародную нараду ў Геную тав. Леніна. (З газет 1921 г.).

Пазвалі вас на пір піроў,
Пазвалі вас за волю стаць,
І далі ўладу пугі рваць,
І далі ўладу біць цароў —
Зрабілі з вас гаспадароў.

І вы з рабоў пайшлі ў цары..
— О, каб не ў краты толькі
з крат!!

Паклон аддаў вам азіят,
За ім Еўропы жыхары
Шлі к вам праз морскія віры..

Але не ваш вітаць шлі сцяг:
З сваёю воляй шлі на вас..
І не дайшлі — зышлі на час
Праз белы і чорны морскі

шлях.
А вам не страх, а вам
не страх!..
Чатыры годы крок у крок
Тварыць вы шлі і кроў лілі
Сваю, чужую на зямлі..
Раслі магілы... зваў прарок..
Рос вашай моцы блеск і мрок..
І ўсё вы ўзялі, усё як ёсць:
Фабрычны дым, сяўбы загон,
І панскі двор, і царскі трон..
Ды стала ўсё вам гэта

ў злосць —
У хлебе восць, у горле косць..
Сабою самі ўстаць з руін
Вам не хапіла смагі, сіл,
І восць к вам вылез цень

з магіл:
Крывавы грош і «гаспадзін»,
А іх закон адзін, адзін..
З-пад ног, з утоптанай нары
Паўзе ўжо збэшчаны павук
І ў сто, у сто кагцістых рук
Хапае вас, рабы-цары, —
Як бы ўжо вы не ўладары..
Вы ўладары... Яшчэ жар-цвет
Бунтарскіх дум у вас не згас:
Еўропа кліча ў госці вас:
Пад рогаў піравых пабед
Саветы кліча на «савет».

Вячаслаў РАГОЙША,
дацэнт кафедры
беларускай літаратуры.

Ленінскі суботнік. Ён стаў традыцыйным. І разам з тым кожны год напаўняецца новым зместам, новымі значымі здабыткамі, поспехамі. Ленінскія суботнікі — гэта святыя працы. І таму такія шчаслівыя ўсмішкі на тварах студэнтаў журфака В. Лапікава і І. Стральцовай.
Фота М. Дубовіка.

ТВОРЫ ІЛЫЧА

У АДЗЕЛЕ рэдкіх і каштоўных кніг бібліятэкі Белдзяржуніверсітэта імя У. І. Леніна захоўваюцца кнігі і дакументы, з якімі могуць працаваць выкладчыкі і студэнты, што займаюцца вывучэннем ленінскай спадчыны, гісторыі Камуністычнай партыі. Шмат каштоўных матэрыялаў можна з поспехам выкарыстаць у лекцыях і семінарскіх занятках, а таксама для чытання спецыяльна па гісторыі КПСС, у самастойнай рабоце студэнтаў пры падрыхтоўцы дакладаў, курсавых і дыпломных работ.

Перш за ўсё звяртае на сябе ўвагу зроблены У. І. Леніным у 1899 годзе пераклад кнігі Сідней і Батрыас Веб «Теория и практика английского тред-юнионизма». Том 1 і 2, 1900 год выдання. На тытульным лісце кнігі ўказана, што пераклад зроблены Ул. Ілыным — гэта адзін з псеўданімаў У. І. Леніна.

Вялікую цікавасць прадстаўляюць кнігі, якія былі надрукаваны яшчэ пры жыцці У. І. Леніна, у першыя гады Савецкай улады. Гэта такія работы Ілыча, як «Государство и революция»,

«Аграрная программа социал-демократии в первой русской революции 1905—1907 годов», «Детская болезнь «левизны» в коммунизме», «За 12 лет. Собрание статей», «Империализм, как новейший этап капитализма», «Новая экономическая политика», «Тактика большевизма».

Захоўваюцца таксама некалькі тамоў першага выдання Збору твораў У. І. Леніна, 1921-25 гадоў і іншыя.

А. СІНЬКЕВІЧ,
загадчык аддзела рэдкіх і каштоўных кніг бібліятэкі
БДУ імя У. І. Леніна.

НЕ АДНО дзесяцігоддзе прайшло з таго часу, калі Уладзімір Ільіч упершыню выказаў свае погляды па пытанніх фарміравання з падрастаючага пакалення сапраўднага атрада барацьбітоў за камуністычныя ідэалы, выхавання ў камсамольцаў актыўнай жыццёвай пазіцыі. Але гэтыя погляды не абме-

у грамадскім жыцці патока і факультэта. На патоку былі праведзены цікавыя сходы, сустрэчы, вечары. Пад кіраўніцтвам сакратара патока В. Радзевіч створана агіт-брыгада. У першым семестры не зусім радавала вучоба некаторых камсамольцаў, але на дапамогу таварышам прыйшлі члены акадэмічнага

ВЫНІКІ НАТХНЯЮЦЬ

жаваны часам — яны заўсёды адпавядалі і адпавядаюць сёння мэтам нашага грамадства.

Актыўнасць членаў ВЛКСМ, уклад кожнага ў работу сваёй арганізацыі яскрава праяўляецца ў час правядзення грамадска-палітычнай атэстацыі. У гэтым годзе атэстацыя супала з падрыхтоўкай да 110-й гадавіны з дня нараджэння У. І. Леніна. З якімі вынікамі падыходзілі мы да гэтай знамянальнай даты?

У 11-й групе першага курса механіка-матэматычнага факультэта атэстацыя прайшла на высокім арганізацыйным узроўні. На пасяджэнні камсамольскага бюро групы былі абмеркаваны грамадска-палітычныя характарыстыкі кожнага члена ВЛКСМ.

Спачатку былі заслуханы справаздачы аб рабоце, якая выконвалася на працягу вучэбнага года. Пасля пачалося калектыўнае абмеркаванне, на якім усе мелі магчымасць выказаць свае адносіны да таварышаў.

Атэстацыя паказала, што група прымае актыўны ўдзел

сектара Н. Міхалёва, І. Сапешка, Н. Ваўчон, Т. Шляхценка і іншыя. Былі створаны кансультацыйныя пункты па прадметах, палепшылася падрыхтоўка да заняткаў.

Па-творчаму, з камсамольскім запалам адносяцца студэнты да сваіх даручэнняў. Расце і мацнее дружба з падшэфным ГПТВ № 114 будаўнікоў, расшыраюцца сяброўскія сувязі з БПІ. Паважаюць у групе куратара З. С. Бузель. Заўсёды ва ўсіх цікавых і добрых справах яна побач. Як вопытны педагог яна параіць і дапаможа, а гэта так важна для нас, першаккурснікаў, якія ўчора выйшлі за школьныя прыступкі.

Трэба яшчэ шмат зрабіць у групе, вырашыць шматлікія задачы і праблемы, але самае галоўнае, што першая ацэнка нашай камсамольскай работы, якая была дадзена на грамадска-палітычнай атэстацыі, натхняе на новыя справы і здзяйсненні.

А. ЛІПА,
студэнтка I курса механіка-матэматычнага факультэта.

**БЕЛАРУСКІ
УНІВЕРСІТЭТ**

Ордэна Працоўнага Чырвонага
Сцяга друкарня выдавецтва ЦК
КПБ.

АТ 15134 Заказ 656.
17 красавіка 1980 г.

220080 МІНСК-80, УНІВЕРСІ-
ТЭЦКІ ГАРАДОК, ГЕАГРАФІЧ-
НЫ КОРПУС, п. 14.

ТЭЛЕФОН 22-07-19

Рэдактар
В. П. ВАРАБ'ЁЎ